

NORBERT SCHNELL

Het vormsel in de Missionaire Parochie. Gezonden om te leven als missionaire leerling

“De geest des Heren is over mij gekomen, omdat Hij mij gezalfd heeft. Hij heeft mij gezonden om aan armen de Blijde Boodschap te brengen, aan gevangenen hun vrijlating bekend te maken, en aan blinden, dat zij zullen zien; om verdrukten te laten gaan in vrijheid, om een genadejaar af te kondigen van de Heer” (Lc. 4,18-19).

Deze woorden leest Jezus aan het begin van zijn openbaar werken in de synagoge van Nazareth. Het zijn woorden uit de profeet Jesaja die Hij vervolgens op zichzelf betreft: “Het schriftwoord dat gij zojuist gehoord hebt, is thans in vervulling gegaan” (Lc. 4,21). Met deze woorden openbaart Jezus enerzijds wie Hij is – de Gezalfde, de Messias – en anderzijds waartoe Hij gezalfd is: om aan armen de Blijde Boodschap te verkondigen. Zalving en zending zijn zo twee zijden van dezelfde medaille.

Wie gevormd wordt, ontvangt dezelfde Geest die ook Christus Jezus bezielde en wordt daarmee deelgenoot van diezelfde zending. Het vormsel is daarom niet slechts afronding van de opname in de Kerk, maar vooral het begin van een missionair leven: gezonden om het Evangelie zichtbaar te maken in woord en daad, midden in de wereld. Iedereen die gedoopt en gevormd is, doet dit getuigen met zijn eigen gaven en talenten. Iedere bijdrage van iedere gelovige is daarbij uniek en onvervangbaar.

In de beweging van de Missionaire Parochie staat de missie centraal. Meer dan de andere sacramenten zou daarom juist het vormsel het sacrament van de Missionaire Parochie genoemd kunnen worden: *leerlingen van Jezus* – bevestigd in het doopsel – worden gezalfd tot *missionaire leerlingen van Jezus*. In dit artikel kijken we naar het leven als gevormde in relatie tot de “drie sleutels” van de Missionaire Parochie. Eerst bespreken we het vormsel als sacrament van zending en getuigenis. Daarna belichten we de rol van de Heilige Geest in het leven van de gevormde. Vervolgens onderzoeken we hoe de drie sleutels van de Missionaire Parochie een plaats krijgen in het leven van een gevormde. Ten slotte kijken we naar het leven als gevormde christen voor de zending van de Kerk.

1. Vormsel: sacrament van getuigenis en zending

Samen met het doopsel en de eucharistie vormt het sacrament van het vormsel het geheel van de christelijke initiatie; de opname in de katholieke Kerk. In de Kerk van het Westen wordt het vormsel aan kinderen en jongeren meestal als derde en laatste sacrament van de initiatie toegediend. Sinds enkele jaren zien we ook relatief veel twintigers die ooit gedoopt zijn, soms nog wel hun eerste communie hebben gedaan, maar niet meer als kind gevormd zijn. Zij hebben het geloof (opnieuw) ontdekt en vragen om het vormsel als een soort van herbevestiging van hun geloof en een opnieuw uitspreken dat ze echt als een gelovige willen leven. Het sacrament markeert zo de afronding van de opname in de Kerk en maakt van de ontvanger een volwaardig lid van de gemeenschap, die zich echt katholiek kan noemen.

Over het vormsel schrijven de concilievaders van Vaticanum II: “In het sacrament van het vormsel, dat ze [de gedoopten] hechter met de Kerk verbindt, ontvangen zij een bijzondere kracht van de Heilige Geest en zij zijn daarom strenger gehouden om als waarachtige getuigen van Christus door hun werk en door hun woord het geloof te verspreiden en te verdedigen”¹.

Het sacrament van het vormsel versterkt enerzijds de band van de gelovige met de Kerk en in die zin is het juist om te spreken over afronding van de opname in de Kerk. Het sacrament van het vormsel benadrukt anderzijds ook de roeping om waarachtige getuigen van Christus te zijn. Meer dan het doopsel, dat de wedergeboorte en opname in het Lichaam van Christus schenkt, en meer dan de eucharistie, die de gelovigen voedt en sterkt om als christen te leven, is het vormsel het sacrament van de missie. De gevormde wordt geroepen om in de wereld te getuigen van Christus en als missionaris het geloof te verspreiden en te verdedigen. De gelovige doet dit niet op eigen kracht en in eigen naam, maar in kracht van de Heilige Geest en daartoe gezonden door Jezus zelf. Dat het om een serieuze opdracht gaat, moge blijken uit het feit dat de zendingsopdracht de laatste opdracht van Jezus is vlak voordat Hij terugkeert naar de Vader: “Gaaf dus en maakt alle volkeren tot mijn leerlingen en doopt hen in de naam van de Vader en de Zoon en de heilige Geest en leert hun te onder-

---

1 *Lumen gentium*, 11.

houden alles wat Ik u bevolen heb. Ziet, Ik ben met u alle dagen tot aan de voleinding der wereld” (Mt. 28,19-20).

In een catechese over het sacrament van het vormsel benadrukt ook paus Franciscus dat de gave van de Heilige Geest de gevormde tot een gave voor de ander maakt: “Het is altijd: ontvangen om te geven. Nooit ontvangen om de zaken binnen te houden, alsof de ziel een opslagplaats zou zijn. Neen, altijd ontvangen om te geven. Gods genade ontvangt men om ze aan anderen te geven. Dat is het leven van de christen. Eigen aan de Heilige Geest is dus dat Hij ons losmaakt van onszelf om ons open te maken voor het “wij” van de gemeenschap: ontvangen om te geven. Wij staan niet in het centrum. Wij zijn instrument van deze gave voor de anderen”².

2. De rol van de Heilige Geest in het leven van de gevormde

Als Jezus na zijn verrijzenis aan zijn leerlingen verschijnt, dan ervaren we dat er bij de leerlingen een fundamentele verandering van geestesgesteldheid plaatsvindt. De leerlingen hebben zich na de dood van Jezus opgesloten “uit vrees voor de Joden” (Joh. 20,19). Ze zijn dus door vrees bevangen. Angst beheerst hun leven, angst voor wat er allemaal met hun leven zou kunnen gebeuren. Gaan ze hetzelfde lot als Jezus tegemoet, zo vragen zij zich af. Deze vrees slaat om in vreugde als de verrezen Heer hen tegemoetkomt (vgl. Joh 20,20). Het is deze vreugde die de Heer zijn leerlingen ook beloofd heeft, als ze tenminste met Hem verbonden blijven (vgl. Joh. 15,11). We zien dat dan ook terug bij de eerste christenen in de Handelingen van Apostelen. Van de eerste christelijke gemeenschappen wordt verhaald dat ze samenkwamen “in blijdschap en eenvoud van hart” (Hand. 2,46). Als de leerlingen gegeseld worden “gingen zij weg, verheugd dat zij waardig bevonden waren om te lijden omwille van zijn Naam (Hand. 5,41). En als het evangelie Samaria bereikt, staat er: “Er kwam grote vreugde in die stad” (Hand. 8,8). Vreugde, zo mogen we zeggen, is de grondtoon van elk christelijk bestaan.

Hoewel er vreugde in de harten van de leerlingen is, springen ze nog niet op om te getuigen van de verrijzenis. Gedurende een langere periode zal de Heer aan hen blijven verschijnen, zodat de leerlingen eerst gesterkt worden in het geloof van de verrijzenis. In de Handelingen van de Apostelen zegt Jezus zijn leerlingen vlak voor zijn hemelvaart ook af

² Paus Franciscus, Algemene audiëntie, 6 juni 2018: <https://rkddocumenten.nl/toondocument/6955-h-vormsel-3-voor-de-groei-van-de-kerk-nl/?systemnum=6955-2>. (geraadpleegd 7 januari 2026)

te wachten tot ze gedoopt worden met de Heilige Geest (vgl. Hand 1,5). Zij zullen de kracht van de Heilige Geest ontvangen “om mijn getuigen te zijn in Jeruzalem, in geheel Judea en Samaria en tot het uiteinde der aarde” (Hand 1,8). Op de dag van Pinksteren worden de leerlingen dan uiteindelijk vervuld van de heilige Geest en beginnen in vreemde talen te spreken, naargelang de Geest hun te vertolken gaf (vgl. Hand. 2,1-4). De missie van de Kerk is begonnen.

Zeker in het eerste gedeelte van de Handelingen van Apostelen horen we keer op keer hoe de Heilige Geest de eerste leerlingen begeleidt in hun zending. Wanneer Stefanus wordt gestenigd, is hij “vervuld van de Heilige Geest” en ziet hij de hemel geopend (vgl. Hand. 7,55). Het is de Heilige Geest die tot Filippus spreekt en naar de Ethiopiër stuurt om hem de Schrift uit te leggen (vgl. Hand. 8,29).

Petrus wordt door de Heilige Geest ertoe aangezet om naar het huis van de heidense honderdman Cornelius te gaan, om daar het Evangelie te verkondigen en te ervaren hoe de Heilige Geest over alle aanwezigen wordt uitgestort (vgl. Hand. 10,19-48). Ook in Antiochië spreekt de Heilige Geest tot Petrus: “Zondert Mij Barnabas en Saulus af voor het werk, waartoe Ik hen heb geroepen” (Hand. 13,2). Dit wordt uiteindelijk de grote wending en is het begin van de missie tot de heidenen. Ten slotte zien we dat de Heilige Geest de Kerk ook leert onderscheiden. Tijdens het apostelconcilie in Jeruzalem komen de apostelen na uitvoerig beraad over de besnijdenis tot een conclusie en zeggen ze: “De Heilige Geest en wij hebben besloten...” (Hand 15,28). Het betreft hier het eerst synodale proces in de apostolische Kerk: de Kerk leert samen te luisteren hoe de Heilige Geest door de gelovigen spreekt en zo samen te ontdekken wat God vraagt.

Het pinksterwonder herhaalt zich elke keer opnieuw als iemand het sacrament van het vormsel mag ontvangen. De vormeling wordt innerlijk gesterkt door dezelfde Geest die op Pinksteren de apostelen in beweging zette. De zalving met het heilig chrisma en de handoplegging drukken uit dat God zelf zijn Geest schenkt om de gevormde te bezielen, te leiden en te zenden. De vormeling ontvangt de gave Gods om ze aan anderen te geven.

Welke gave Gods de gevormde kan geven, hangt wederom van de Heilige Geest af, die zijn gaven meedeelt tot welzijn van allen: “Aan de een wordt door de Geest een woord van wijsheid gegeven, aan een ander een woord van kennis krachtens dezelfde Geest, aan een derde door dezelfde Geest het geloof, aan weer anderen schenkt de ene Geest gaven om ziekten te genezen, om wonderen te doen, de gave van de profetie, de onder-

scheiding van geesten, velerlei taal of de vertolking ervan. Maar alles is het werk van een en dezelfde Geest, die aan ieder zijn gaven uitdeelt zoals Hij het wil” (1Kor. 12,8-11).

De Geest werkt daarmee in iedere gelovige op zijn eigen manier. De Geest is daarbij voor allen de Trooster, die nabij is en die de gelovige optilt wanneer het geloof zwaar wordt als hij of zij met tegenslagen te kampen heeft. En de Geest schenkt zijn gaven van “wijsheid en verstand, van inzicht en sterkte, van kennis, van ontzag en liefde voor uw naam”³. Daarnaast leert de Heilige Geest ook te onderscheiden in een wereld vol keuzes, prikkels en verwachtingen en wordt de gelovige geholpen om te luisteren naar wat werkelijk van God komt. Zo helpt de Geest gelovigen om hun eigen roeping te ontdekken: waar kan ik met mijn gaven, mijn karakter en mijn leven iets laten zien van Gods Koninkrijk? Welk plan heeft de Heer met mijn leven?

De Heilige Geest is ook de bron van moed en vrijmoedigheid. Na Pinksteren traden de apostelen naar buiten, terwijl zij daarvoor uit angst achter gesloten deuren zaten. Diezelfde verandering bewerkt de Heilige Geest ook vandaag in het leven van de gevormde. Hij bevrijdt van schaamte en angst om over het geloof te spreken en geeft de kracht om, op een bescheiden maar duidelijke manier, getuige te zijn van Christus in het dagelijks leven: in vriendschappen, op school, op het werk en in de samenleving.

Ten slotte werkt de Heilige Geest niet alleen in het individu, maar bouwt Hij ook aan de gemeenschap en de missie van de Kerk. De gevormde wordt ingeschakeld in een groter geheel. De Geest verbindt, inspireert en zet aan tot dienstbaarheid. De Geest leert dat niemand gevormd wordt voor zichzelf, maar altijd voor de opbouw van het Lichaam van Christus en om als individu en als gemeenschap Licht in de wereld te zijn; om een gemeenschap van missionaire leerlingen van Jezus te zijn.

3. Evangelisatie, leiderschap en de kracht van de Heilige Geest

Wij ontvangen Gods genade nooit alleen voor onszelf. We ontvangen Gods genade om ze door te geven aan anderen. De gevormde ontvangt de gave van de Heilige Geest om als volwassen christen verantwoordelijkheid te nemen in Kerk en samenleving en daar met woord en daad te

---

3 Liturgie van het vormsel.

getuigen van Gods liefde. Het vormsel is daarom niet het slotakkoord van de geloofsopvoeding en afronding van de opname in de Kerk, maar het begin van een bewuste, missionaire levenshouding. Deze missionaire levenshouding is voor velen in de Kerk nieuw.

We leven in een tijd waarin het christelijk geloof niet langer vanzelfsprekend is. We zijn overgegaan van een grotendeels christelijke cultuur naar een uitgesproken seculiere samenleving. In een tijdsbestek van 75 jaar heeft deze ingrijpende verandering zich voltrokken. Waar vroeger in de katholieke zuil praktisch alle mensen als vanzelfsprekend werden gedoopt, gevormd en kerkelijk trouwden, worden geloof en Kerk vandaag steeds vaker als vreemd of zelfs overbodig ervaren. De Kerk staat niet langer in het midden van de samenleving, maar eerder aan de rand; zij is tot een kleine minderheid in de Nederlandse samenleving geworden. Dit vraagt om een fundamenteel andere houding. Het volstaat niet meer om te wachten tot mensen naar de kerk komen, maar we worden uitgedaagd om zelf naar de mensen toe te gaan. Deze verandering wordt getypeerd in zinsneden als: ‘van institutioneel naar relationeel,’ ‘van organisatie naar gemeenschap’ en ‘van onderhoud naar missie.’

De Missionaire Parochie: van onderhoud naar missie

De Missionaire Parochie wil vorm geven aan de beweging van onderhoud naar missie. Zij leeft niet vanuit angst om te krimpen en wil niet krampachtig vasthouden wat er nog aan kerkelijk leven is. Zij verlangt erop uit te gaan om getuigenis te geven. Niet de vraag “hoe houden we de parochie draaiende?” staat centraal, maar “hoe brengen wij mensen bij Jezus?” De Missionaire Parochie is een andere manier van denken; een andere manier van Kerk-zijn, gedreven door de woorden van Paulus: “De liefde van Christus laat ons geen rust, sinds wij hebben ingezien, dat Een is gestorven voor allen” (2Kor. 5,14).

Deze andere manier van Kerk-zijn vindt een goede uitdrukking in het beeld van de Kerk als Lichaam van Christus. Waar vele mensen vandaag de Kerk toch vooral nog als een instituut ervaren, een organisatie met een sterke hiërarchie en veel regels, die door velen ook nog eens ‘als niet van deze tijd’ ervaren worden, daar is bij een lichaam sprake van een organisch geheel, waarin ieder lid zijn eigen en onvervangbare plaats heeft. Of met de woorden van Paulus: “In feite echter zijn er vele ledematen, maar slechts een lichaam. Het oog kan niet tot de hand zeggen: ‘Ik heb je niet nodig,’ en evenmin het hoofd tot de voeten: ‘Ik heb je niet nodig.’

Sterker nog, juist die delen van het lichaam die het zwakst schijnen te zijn, zijn onmisbaar... Welnu, gij zijt het lichaam van Christus, en ieder van u is een lid van dit lichaam” (1Kor. 12,20-22.27). In het kerkbeeld van het Lichaam van Christus is sprake van een grote gelijkwaardigheid van alle leden, waarbij ieder lid ook nog eens even belangrijk is voor het goed functioneren van het lichaam.

Om deze andere manier van Kerk-zijn in te oefenen kan de voorbereiding op het ontvangen van het sacrament van het vormsel een belangrijk instrument worden. In de meeste huidige vormselprojecten ligt de nadruk op de overdracht van kennis. Er wordt catechese gegeven over de Heilige Geest en de gaven van de Geest, gebed, het Pinksterverhaal, de geloofsbelijdenis, de zalving, enzovoorts. Hoe nuttig ook om hier kennis van te hebben, daarmee vorm je geen missionaire leerlingen. In de voorbereiding op het vormsel wil je met de deelnemers, de kinderen, jongeren en jongvolwassenen, de beweging maken van ‘leerlingen van Jezus’ naar ‘missionaire leerlingen van Jezus.’ Iedereen die gevormd is, heeft niet enkel zijn opname in de Kerk voltooid om vervolgens achterover te leunen, maar krijgt als lidmaat van het Lichaam van Christus medeverantwoordelijkheid aan de opbouw en de zending van de Kerk; de gevormde wordt medewerker in de wijngaard van de Heer.

De drie sleutels van de Missionaire Parochie helpen om de nieuwe vorm van Kerk-zijn in te oefenen en jezelf en je als gemeenschap te bewaren in het missionair-leerling-van-Jezus-zijn. Allereerst nog even kort: waar komen de drie sleutels van de Missionaire Parochie – prioriteit geven aan de evangelisatie, het beste van leiderschap en de kracht van de Heilige Geest – vandaan? Bij de zendingsopdracht van Jezus kort voor zijn hemelvaart, geeft Jezus eigenlijk vier opdrachten achter elkaar: 1) ga erop uit; 2) maak leerlingen; 3) doop ze; en 4) leer ze alles te onderhouden (vgl. Mt. 28,19-20). In een samenleving die christelijk is en waarin iedereen praktisch gedoopt is (de situatie in Nederland 75 jaar geleden), hoef je er niet op uit te gaan en leerlingen van Jezus te maken. Daar volstaat het om te dopen en te leren. Dit ging lang tijd door van generatie op generatie. We zijn echter in een situatie terecht gekomen waarin nog maar heel weinig mensen gedoopt zijn en Jezus kennen. Nu komt het er vooral op aan met de kleine groep gelovigen die er nog is, erop uit te trekken en leerlingen van Jezus te maken. De drie sleutels zijn nu drie aandachtsgebieden die helpen om in een andere modus van Kerk-zijn te komen.

Eerste sleutel: Prioriteit geven aan evangelisatie

Van onderhoud naar missie. Evangelisatie is uiteindelijk een kerntaak van het Kerk-zijn. De Kerk is geen doel op zich, maar een middel om mensen bij Jezus te brengen, om “het heelal in Christus onder één hoofd te brengen, alle wezens in de hemelen en alle wezens op aarde, in Hem” (Ef. 1,10). Het is de vreugdevolle opdracht om te mogen geven wat wij zelf hebben ontvangen. In de Missionaire Parochie staat deze opdracht bovenaan, niet als extra en nieuwe activiteit, maar als grondtoon van alles wat we doen.

In de praktijk betekent dit dat bij vieringen, catecheses, diaconie en alledaagse ontmoetingen steeds weer de vraag gesteld wordt: helpt dit om mensen bij Jezus te brengen; helpt dit om Jezus te ontmoeten? De voorbereiding op het vormsel kan dan niet beperkt blijven tot overdracht van kennis, maar wordt een weg met Jezus en vooral ook een oefenschool om door Jezus uitgezonden te worden; om erop uit te gaan en “leerlingen van Jezus te maken” (vgl. Mt. 28,19). Dit vraagt om groei in de relatie met Jezus, maar ook om geloofsgesprekken waarin vormelingen leren hun eigen geloof te verwoorden, en om ervaringen hoe je van Jezus kunt getuigen.

In veel van de huidige vormselprojecten is bijvoorbeeld (terecht) aandacht voor diaconie. Met de vormelingen gaat men naar een opvangcentrum voor dak- en thuislozen, of naar een verzorgingshuis, of men spreekt met mensen van de politie en brandweer, enzovoorts. Zou het ook niet zeer passend zijn om vormelingen deel te laten nemen aan vormen van evangelisatie: aan een straatmissie, waarin men met andere parochianen letterlijk de stad of het dorp in gaat en mensen uitnodigt een kaarsje in de Kerk te komen aansteken? Of laat vormelingen familieleden of vrienden die (nog) niets met Jezus hebben uitnodigen om in een bijeenkomst zelf te getuigen van wat Jezus voor hen betekent.

In de vormselvoorbereiding komt een sterk accent op groei in de relatie met Jezus te liggen, maar wordt ook besproken en geleerd hoe je je geloof kunt leven, delen en uitdragen in de wereld om je heen. Zo worden vormelingen gevormd tot *missionaire leerlingen*: levende getuigen van Christus in woord en daad.

Tweede sleutel: Het beste van leiderschap

Christus heeft een missie en de Kerk als gemeenschap van gelovigen deelt in de missie van Christus. Als lidmaat van het Lichaam van Christus heeft iedere gelovige een eigen, unieke en onvervangbare taak. Als er in

de Missionaire Parochie over het beste van leiderschap gesproken wordt, dan gaat het erom dat een parochie niet kan drijven op één persoon, de pastoor. Vanuit een gedeelde visie wordt door een team van parochianen leidinggegeven, het zogenaamde leiderschapsteam. De basis van een leiderschapsteam is dat Jezus zijn missie aan zijn leerlingen (meervoud) toevertrouwt. Niemand heeft daarvoor alle wijsheid in pacht en iedereen heeft blinde vlekken. In de Missionaire Parochie geeft de pastoor geen leiding aan een team, maar leiding *vanuit* een team. In zo'n leiderschapsteam werken priester(s) en leken gelovigen samen, waarbij de pastoor overigens wel de canonieke eindverantwoordelijkheid voor de parochie houdt. Allen in het leiderschapsteam zetten hun door God gegeven talenten dienstbaar in voor de gemeenschap en de missie van de Kerk. Leiderschap is hier geen kwestie van macht, maar van dienstbaarheid: mensen helpen ontdekken waar zij geroepen zijn, wat hun plaats in het Lichaam van Christus is, en hen ondersteunen in hun groei.

Voor de voorbereiding op het vormsel betekent dit dat men met de vormelingen praat over hun gaven en talenten, over de roeping die God in hun hart heeft gelegd en de wijze waarop dit alles dienstbaar gemaakt kan worden aan de opbouw van de gemeenschap en de zending van de Kerk. De vormelingen worden daarin begeleid door mensen die hun geloof zichtbaar beleven. Niet als docenten die hun kennis overdragen, maar meer als mentoren; mensen die hun eigen geloofsweg durven delen, met successen, maar ook met falen en twijfels.

Goed leiderschap schept ook mogelijkheden in de parochie waar mensen kunnen instappen. Kinderen, jongeren en jongvolwassenen krijgen na het vormsel concrete mogelijkheden om mee te doen: in de liturgie, in de missie, in diaconale projecten, in jongerenwerk. Zij ervaren dat zij nodig zijn, en dat hun bijdrage ertoe doet.

Derde sleutel: De kracht van de Heilige Geest

Zonder de Heilige Geest geen leven. Zonder Heilige Geest is missionaire vernieuwing onmogelijk. We hebben al gezien hoe de Heilige Geest de eerste christenen bezielde en tot missionaire activiteiten aanzette. De Geest is de bron van alle inspiratie, moed en volharding. Daarom staat gebed tot de Heilige Geest centraal in de Missionaire Parochie. Niet als iets dat er ook nog bij hoort, maar integendeel als levensader.

In de vormselvoorbereiding leren de vormelingen te luisteren naar de Geest: in stilte, in Schriftlezing, in aanbidding. Zij ontdekken dat God

spreekt in hun leven, niet alleen in de kerk, maar ook in de keuzes die zij dagelijks maken. Ze worden vertrouwd gemaakt met het onderscheiden van de geesten, bijvoorbeeld volgens de Ignatiaanse methode. Zo groeit een persoonlijke relatie met God, die hen draagt in vreugde en in tegenslag; en ontdekken zij de leiding en de kracht van de Heilige Geest in hun leven.

De Heilige Geest is Gods kracht die mensen over grenzen heen leidt en uit hun comfortzone haalt. De Geest doorbreekt angst, zet in beweging en opent deuren die wij zelf gesloten hielden. De Geest maakt van gewone gelovigen missionaire leerlingen.

4. Gevormd om te geven

Het vormsel is in de Missionaire Parochie geen eindpunt, maar een begin. De gevormde wordt gezalfd om te leven als missionaire leerling in een wereld die in veel gevallen leeft zonder God. De vormeling staat daarbij niet alleen, maar maakt deel uit van een gemeenschap die samen bidt, samen zoekt, samen de vreugde van het evangelie ervaart en samen getuigt. Zo wordt de parochie opnieuw wat zij in wezen is: geen instituut dat zichzelf in stand houdt, maar een levende gemeenschap van in vreugde gezonden mensen – gevormd door de Geest, geleid door liefde en gedragen door hoop.

Tenslotte zij opgemerkt dat de drie sleutels van de Missionaire Parochie – evangelisatie, goed leiderschap en de kracht van de Heilige Geest – niet los van elkaar staan. Zoals bij een sleutelbos worden zij bijeengehouden door één centrale sleutelring: de Eucharistie. Zonder deze sleutelring staan de sleutels los van elkaar, maar samen worden zij verbonden tot één missionaire beweging.

In de Eucharistie ontmoet de parochie steeds opnieuw haar bron en doel. Hier gedenken wij niet enkel wat God in het verleden heeft gedaan, maar ontvangen wij Christus zelf, levend en werkzaam in ons midden. In het breken van het brood en het delen van de beker worden wij gevoed met zijn leven, opdat wij zelf brood voor anderen kunnen worden. Wie werkelijk leeft vanuit de Eucharistie, kan niet anders dan missionair zijn: wie gevoed wordt door Christus, wordt gezonden om Hem zichtbaar te maken, door Hem in woord en daad na te volgen en vreugdevol van Hem te getuigen.

De Eucharistie vormt ook het hart van evangelisatie. Mensen worden

niet in de eerste plaats gewonnen door woorden, maar door authentiek christelijk leven, door de ervaring van een gemeenschap die leeft vanuit dankbaarheid, verzoening en liefde. Wanneer de Eucharistieviering uitnodigend, open en stijlvol gevierd wordt, wordt zij een plaats waar mensen zich welkom weten en waar zij iets proeven van Gods nabijheid. Zo wordt de viering zelf een vorm van verkondiging.

Ook goed leiderschap wortelt in de Eucharistie. Rond het altaar heeft iedereen, gewijde ambtsdragers en leken gelovigen, zijn eigen en onvervangbare plaats. Iedereen leert er dat men geen eigenaar is van de liturgie en de Kerk, maar dienaar van Christus. Hier wordt iedereen steeds opnieuw herinnerd aan de woorden: “Doet dit tot mijn gedachtenis”. Leiderschap krijgt hier zijn juiste richting: niet heersen, maar dienen; niet vasthouden, maar geven.

Ten slotte is de eucharistie een voortdurende uitstorting van de Heilige Geest. Telkens opnieuw bidt de Kerk om de Geest over brood en wijn, en over de gemeenschap die samenkomt. Zo worden wij niet alleen één met Christus, maar ook met elkaar. De Geest vormt ons tot één lichaam, geroepen om samen op weg te gaan en samen in vreugde van Hem te getuigen.

In de Missionaire Parochie is de Eucharistie daarom geen moment naast het missionaire leven, maar het kloppend hart ervan. Van hieruit worden wij gezonden. Aan het einde van de heilige Mis klinkt in het Latijn: “*Ite, missa est!*”. In de Nederlandse vertaling horen we: “Gaaf nu allen heen in vrede.” Het nieuwe nog uit te geven missaal geeft meerdere vertalingen voor het “*Ite missa est*”, namelijk “Gaaf en verkondigt het Evangelie van de Heer,” of “Gaaf heen en vervult uw zending als christen”⁴. Deze vertalingen doen recht aan waar het bij de heen-zending om gaat, namelijk niet enkel om de kerk te verlaten, maar vooral om *vreugdevolle missionaire leerlingen van Jezus* in de wereld te zijn.

Dr. Norbert Schnell (1962) is in 1995 priester gewijd en promoveerde in 2020 aan de Tilburg School of Theology op het ecclesiologisch onderzoek *The Bride of Christ: A Metaphor for the Church*. Hij was ruim 21 jaar werkzaam als rector. Hij is werkzaam in verschillende parochies in Breda. Sinds 2023 is hij ook vicaris-generaal van het bisdom Breda.

4 Klein Missaal, Nederlandse Bisschoppenconferentie, Den Bosch 2014, 79.